

opusdei.org

Audiència. Benet XVI presenta sant Ciril d'Alexandria

Publiquem la intervenció de Benet XVI durant l'audiència d'avui dedicada a meditar sobre la figura de sant Ciril d'Alexandria.

09/10/2007

Estimats germans i germanes,

També avui, continuant el nostre camí, ens trobem després de les empremtes dels Pares de l'Església amb una figura gran: sant Ciril

d'Alexandria. Lligat a la controvèrsia cristològica que va portar el Concili d'Efes de l'any 431, darrer representant d'importància de la tradició alexandrina, Ciril va ser definit més tard a Orient com «custodi de l'exactitud» -que vol dir custodi de la vertadera fe- i fins i tot com «segell dels Pares». Aquestes expressions antigues manifesten una dada característica de Ciril, és a dir, la constant referència del bisbe d'Alexandria als autors eclesiàstics precedents (entre aquests sobretot a Atanasi) amb l'objectiu de mostrar la continuïtat de la pròpia teologia amb la tradició. Va voler integrar-se explícitament en la tradició de l'Església, en la qual reconeix la garantia de continuïtat amb els apòstols i amb el mateix Crist.

Venerat com a sant, tant a Orient com a Occident, sant Ciril va ser proclamat doctor de l'Església l'any 1882 pel papa Lleó XIII, qui al mateix

temps va atribuir idèntic títol a un altre important exponent de la patristica grega, sant Ciril de Jerusalem. Es van revelar així l'atenció i l'amor per les tradicions cristianes orientals d'aquell Papa, que després va proclamar també doctor de l'Església sant Joan Damascè, mostrant que tant la tradició oriental com l'occidental expressen la doctrina de l'única Església de Crist.

Ens han arribat poques notícies sobre la vida de Ciril abans de la seva elecció a la important seu d'Alexandria. Nebot de Teòfil, que des de l'any 385 com a bisbe va regir amb mà ferma i prestigi la diòcesi d'Alexandria, Ciril va néixer probablement a aquesta mateixa ciutat egípcia entre l'any 370 i el 380. Aviat va abraçar la vida eclesiàstica i va rebre una educació bona, tant cultural com teològica. L'any 403 es trobava a Constantinoble seguint el

seu poderós oncle i allí va participar al sínode conegut amb el nom de l'Alzina, que va deposar el bisbe de la ciutat, Joan (després conegut com Crisòstom), registrant així el triomf d'Alexandria sobre el rival tradicional, Constantinoble, on residia l'emperador. Després de la mort del seu oncle Teòfil, sent encara jove, Ciril va ser elegit l'any 412 bisbe de la influent Església d'Alexandria, governant-la amb gran energia durant 32 anys, cercant afirmar sempre el primat en tot Orient, enfortit pels llaços tradicionals amb Roma.

Dos o tres anys més tard, l'any 417 o 418, el bisbe d'Alexandria va donar proves de realisme en curar la ruptura de la comunió amb Constantinoble, que tenia lloc des de l'any 406 després de la deposició de Crisòstom. Però l'antic contrast amb la seu de Constantinoble va tornar a esclatar deu anys després, quan el

428 va ser elegit bisbe Nestori, monjo sever i de prestigi format a Antioquia. El nou bisbe de Constantinoble va suscitar aviat oposicions perquè en la seva predicació preferia per a Maria el títol de «Mare de Crist» («Christotòkos»), en lloc del de «Mare de Déu» («Theotòkos»), ja llavors molt estimat per la devoció popular.

El motiu d'aquesta decisió del bisbe Nestori era l'adhesió a la cristologia de la tradició d'Antioquia que, per salvaguardar la importància de la humanitat de Crist, acabava afirmant la seva separació de la divinitat. D'aquesta manera ja no era una autèntica unió entre Déu i l'home en Crist, i per tant no podia parlar-se de «Mare de Déu».

La reacció de Ciril, llavors màxim exponent de la cristologia d'Alexandria, que subratllava

intensament la unitat de la persona de Crist, va ser immediata i es va desplegar amb tots els mitjans ja a partir de l'any 429, entre d'altres coses, enviant algunes cartes al mateix Nestori.

En la segona missiva (PG 77,44-49) que va enviar Ciril, el febrer de l'any 430, llegim una clara afirmació del deure dels pastors de preservar la fe del Poble de Déu. Aquest era el seu criteri, vàlid també per a avui: la fe del Poble de Déu és expressió de la tradició, és garantia de la sana doctrina. Escriu aquestes línies a Nestori: «És necessari exposar el poble de Déu l'ensenyament i la interpretació de la fe de la manera més irrepreensible i recordar que qui escandalitza encara que sigui a un només dels petits que creuen en Crist patirà un càstig intolerable».

En la mateixa carta a Nestori, missiva que més tard, l'any 451,

hauria estat aprovada pel Concili de Calcedònia, quart concili ecumènic, Ciril descriu amb claredat la seva fe cristològica: «Són diferents les natures que s'han unit en una vertadera unitat, però d'ambdues va resultar només un Crist i Fill, no perquè a causa de la unitat s'hagi eliminat la diferència de les natures humana i divina, sinó perquè humanitat i divinitat reunides de forma inefable han produït a l'únic Senyor, Crist, el Fill de Déu».

I això és important: realment la vertadera humanitat i la vertadera divinitat s'uneixen en una Persona, la de nostre Senyor Jesucrist. Per això, continua dient el bisbe d'Alexandria, «professem un sol Crist i Senyor, no sols en el sentit que adorem l'home junt amb el “Logos”, per no insinuar la idea de la separació dient “junt”, sinó en el sentit que adorem un de sol, perquè el seu cos no és quelcom aliè al

“Logos”, amb el qual està assegut a la dreta del Pare. No estan asseguts al seu costat dos fills, sinó només un unit amb la pròpia carn».

Molt aviat el bisbe d'Alexandria, gràcies a agudes aliances, va aconseguir que Nestori fora condemnat repetidament: per part de la Seu Romana amb una sèrie de dotze anatemes redactats per ell mateix i, finalment, pel Concili de Efes, l'any 431, el tercer concili ecumènic.

L'assemblea, que es va desenvolupar amb vicissituds tumultuoses, va concloure amb el primer gran triomf de la devoció a Maria i amb l'exili del bisbe de Constantinoble que no volia reconèixer a la Mare de Déu el títol de «Mare de Déu», a causa d'una cristologia equivocada, que posava divisió en el mateix Crist. Ara bé, després d'haver prevalgut d'aquesta manera sobre el rival i la seva

doctrina, Ciril va saber aconseguir ja l'any 433 una fórmula teològica de compromís i de reconciliació amb els d'Antioquia. I això també és significatiu: d'una banda es dona la claredat de la doctrina de la fe, però per una altra la intensa recerca de la unitat de la reconciliació. Els anys següents es va dedicar amb tots els mitjans a defensar i aclarir la seva posició teològica fins a la mort, succeïda el 27 de juny de l'any 444.

Els escrits de Ciril, veritablement molt nombrosos i difosos àmpliament fins i tot en diferents traduccions llatines i orientals ja en vida, en proven l'èxit immediat i són d'importància primària per a la història del cristianisme. Són importants els seus comentaris a molts llibres de l'Antic i del Nou Testament, entre els quals destaquen tot el Pentateuc, Isaïes, els Salms i els Evangelis de Joan i de Lluc. Són de gran importància també moltes

obres doctrinals, on apareix contínuament la defensa de la fe trinitària contra les tesis arrianes i contra les de Nestori. El fonament de l'ensenyament de Ciril és la tradició eclesiàstica i, en particular, com he esmentat, els escrits d'Atanasi, el gran predecessor a la seu d'Alexandria. Entre els altres escrits de Ciril cal recordar finalment els llibres «Contra Julià», última gran resposta a les polèmiques anticristianes, dictat pel bisbe d'Alexandria probablement en els últims anys de vida per replicar a l'obra «Contra els Galileus», composta molts anys abans, l'any 363, per l'emperador que va ser anomenat l'Apòstata per haver abandonat el cristianisme en què havia estat educat.

La fe cristiana és abans que res una trobada amb Jesús, «una persona que dóna a la vida un nou horitzó» (Encíclica «Deus caritas est»,

1). De Jesucrist, Verb de Déu encarnat, sant Ciril d'Alexandria va ser un incansable i ferm testimoni, subratllant sobretot la unitat, com repeteix l'any 433, en la primera carta (PG 77,228-237) al bisbe Sucens: «Un sol és el Fill, un sol el Senyor Jesucrist, ja sigui abans de l'encarnació o després de l'encarnació. De fet, no es tracta d'un Fill, el “Logos”, nascut de Déu Pare, i d'un altre, nascut de la Mare de Déu, sinó que creiem que precisament Aquell que és abans dels temps va néixer també segons la carn d'una dona». Aquesta afirmació, més enllà del seu significat doctrinal, mostra que la fe en Jesús, «Logos», nascut del Pare, està també summament arrelada en la història, perquè com afirma sant Ciril, aquest mateix Jesús va entrar en el temps amb el naixement de Maria, la «Theotòkos», i serà sempre amb nosaltres, segons la seva promesa I això és important: Déu és etern, va néixer d'una dona i

segueix amb nosaltres cada dia. En aquesta confiança vivim, en aquesta confiança trobem el camí de la nostra vida.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-es/article/audiencia-benet-xvi-presenta-sant-ciril-dalexandria/> (26/08/2025)